

Carte deschisă (II)

Nicolae BUSUIOC

Résumé: Mosaïque de pensées d'un lecteur-écrivain-bibliothécaire et voyageur en plus.

(Kafka ; lectură)

Umbra lui Kafka

Străbăteam într-o zi de demult platoul Hrad-ului din Praga, treceam și pe lângă cea mai veche biserică a metropolei, Biserica Sf. Gheorghe, cuprindeam cu privirea clădirea în stil rococo a Mariei Tereza, când m-am trezit deodată în strada aurarilor. Aici totul era de proporții modeste, aici se aflau căsuțele unde trăiau altădată scriitori, pictori, muzicieni; aici, alchimiștii – supraveghindu-și magicile retorte – căutau piatra filosofală.

Am intrat cu emoție în cămăruța unde Kafka își vizita sora, iar de alături, dintr-un minuscul magazin cu obiecte de artă, am cumpărat discul cu Smetana, Dvorak și alții. Nu înțeleg limba cehă, dar muzica poate fi înțeleasă, căci limbajul ei este universal.

Și, parcă, umbra lui Kafka mă urmărește și acum. De ce? Să fie vreo asemănare între lumea noastră de azi și lumea plină de ciudățenii, obsesii și neliniști kafkiene, de acele viziuni halucinante, grotești și stranii, de lumea în care omul are doar șansa condiției tragice?

Analogii credibile, totul e posibil.

Cetatea oglinzilor

Să ne imaginăm un Iași invizibil, adică unul al cluburilor inteligenței, dar ce urbe plină de simboluri, semnificații și sensuri, de spirit, valori și semne, ce agoră deasupra căreia ar pluti încântătoare stări de dinamism cultural, ca într-o uimitoare legendă, ca într-o magică cetate impregnată de istorie, literatură și artă. Un Iași în care să percepi esența timpului de altădată dar să și prefigurezi timpul ce va veni prin vise revelatoare și certitudini românești.

Simțim uneori nevoia unei forțe care să ne inducă ceva, venit de undeva, un ceva însuflețitor și purtător de mesaj. Eu cred că Iașul este un loc binecuvântat, un spațiu cu o ambianță magică, fermecătoare. Privim colinele lui înverzite și cu amețitoare miresme, de pe care răsar miraculos turnurile clopotnițelor, privim seninătatea cerului ocrotitor, călcăm pietrele străzilor lui cu vibrații adânci, simțim monumentele și clădirile orașului ca pe niște ființe apropiate. Locuitorii unei asemenea urbe se pot considera niște privilegiați, în ei pot apărea aceste forțe misterioase, induse de cetate. Aici cei dotați și inițiați pot gândi și pregăti terenul unei alte lumi, ei pot scrie o Carte a viitorului.

Ar fi cu adevărat cetatea oglinzilor aducătoare de lumină curată, de conștiințe și mesaje noi, de răsfrîngeri benefice asupra întregii comunități, preludiu al vieții temeinice, în care cunoașterea, binele, frumosul, dreptatea și înțelepciunea să devină esențe purtătoare de energii și iluminări intelectuale.

Inventarea utopiei

Am terminat recent de citit un volum în care naratorul descrie o Utopie prin care își propune trecerea forțată a limitei timp. N-aș spune că m-a convins reușita lui, dar unele elemente rămîn în memoria noastră, încît un nucleu de gînduri, pierdut pe undeva, este oricînd gata să evadeze și să ne pună pe zdruncin.

Mult mai mult m-a frapat capacitatea autorului de a jongla cu ideile, desigur și acestea folosite ca un mijloc eficient în demonstrația legată de utopia amintită. Mi-aș permite să amintesc o idee, fie și în fugă, așa cum putem s-o facem într-o tabletă ca a noastră.

Se spune la un moment dat că adevăratul filosof nu pretinde deloc să răstoarne ordinea lucrurilor. O acceptă. Cere numai să fie lăsat să-și cultive gîndurile ce consolează un cuget puternic. Pentru ceilalți, noroc că există o credință care să oprească mulțimile de la răzvrătire și samavolnicie. Ordinea statului cere o uniformitate de comportare, ea e necesară poporului, iar înțeleptul trebuie să jertfească parte din independența lui pentru ca societatea să se mențină cum e.

Înțelesurile, le trage fiecare.

Echivocuri

O altă idee întîlnită în același roman, de data aceasta însă, o idee pentru autorii de proză în căutare de subiecte.

Romanul trebuie să aibă totdeauna ca temelie un echivoc de persoană, de acțiune sau de loc, timp, circumstanță, iar din aceste echivocuri de bază trebuie să se nască echivocuri episodice, învăluri, peripeții și, în cele din urmă, recunoașteri neașteptate și plăcute. Echivocuri cum ar fi moartea neadevărată a unui personaj, sau cînd o persoană e ucisă în locul alteia, sau echivocurile de cantitate, ca de pildă cînd o femeie îl crede mort pe iubitul ei și se mărită cu altul, sau de calitate, cînd cea care greșește e judecata simțurilor, sau ca atunci cînd e înmormîntat cineva care pare mort, sub puterea unei băuturi adormitoare; sau echivocuri de relație, ca atunci cînd cineva e bănuț pe nedrept că a ucis pe altul; sau de instrument, ca atunci cînd ne prefacem că înfingem pumnalul în cineva . . . Ca să nu mai spunem de misive false, de glasuri imitate, de scrisori neajunse la timp la adresă sau ajunse în alt loc ori la altă persoană.

Sunt tot felul de găselnițe prin care cititorul se recunoaște în personajul acela, împreună cu care împărtășește teama sau multe alte sentimente.